

Bollerups kyrka

55.4922, 14.0472

Bollerup kyrka är en av fyra kyrkor i Skåne med runt västtorn. De andra tre är kyrkorna i Blentarp, Hammarlunda och Hammarlöv.

När kyrkan ursprungligen byggdes på 1100-talet fanns det två ingångar i långhuset för menigheten, i norr och i söder. Det fanns heller inga möbler förutom stebänkar längs väggarna där framför allt de gamla kunde vila. Övriga stod upp och lyssnade eller knäböjde när så erfordrades.

Kyrkan har sedan dess under årens lopp genomgått förändringar. Valv slogs exempelvis på 1400-talet, och i valvet i långhuset har man funnit målningar som kunnat dateras till 1476. Jag återkommer strax till några av dessa målningar.

Ingångarna på låghussidorna försvann senare, men när folklivsforskaren Nils Månson Mandelgren besökte och ritade av kyrkan 1855 fanns fortfarande det södra vapenhuset kvar. Där fanns då också ett gravkor.

Bara något senare - på 1860-talet byggdes kyrkan ut med det nuvarande koret och korsarmar i både norr och söder, samt den absidformade sakristian.

Den praktfulla altaruppsatsen tillkom 1650.

Och den rikt snidade och målade predikstolen i renässansmodell är något äldre, från första halvan av 1600-talet.

Det äldsta föremålet i kyrkan är dopfunten i sandsten från kring år 1200.

I kyrkan finns många kalkmålningar utförda under andra halvan av 1400-talet. Dessa överkalkades vid reformationen i Danmark 1536, men togs åter fram och konserverades i mitten av 1950-talet.

Vi ser här Kristus sittande på himmelstronen omgiven av en mandorla.

Här finns målningar bevarade föreställande fru Barbara Brahe som hörde till en av Danmarks rikaste och mäktigaste ätter. Hon avbildas tillsammans med sin son Oluf Stigsen Krognos som finns på den motsatta sidan av kyrkorummet hållande ett skriftband som går tvärs över mittskeppet.

Texten lyder översatt från danska: "År 1476 efter Guds födsel, lät velborne kvinna fru Barbara Brahe och hennes son Oluf Stigsen denne kyrka täcka på ny och lod klockorna i tornet ivid och kyrkan invändigt måla och köpte ny altarbok och mässbok. Bed för oss."

Fru Barbara Brahe hade året innan - 1475 - gjort en pilgrimsresa till Rom tillsammans med drottning Dorotea av Danmark, och där träffat påven Sixtus IV. Påven gav vid detta tillfälle avlatsbefrielse, eller indulgens åt alla de kyrkor och kapell som fru Barbara Brahe och hennes man och släkt låtit bygga och underhålla. Det innebar den som kom till någon av dessa kyrkor på en särskild dag för att be eller för att skänka gåvor, befriades från pålagda botgörningar. För Brunnby kyrka skulle detta ske på Sankt Andreas dag den 30 november.

Det var som tack och bekräftelse av detta som fru Barbara lät utföra de märkliga målningarna i bland annat Bollerups kyrka.

Här ser vi en detalj ur Kristofferlegenden. En kvinna sitter och vägleder Kristoffer med en lykta när han vadar över floden, bärande på Kristus.

Legenden berättar om Reprobos som ville tjäna den mäktigaste kungen i världen och han förstod så småningom att det måste vara Kristus. En eremit hade sade åt honom att tjäna Kristus genom att hjälpa resande att ta sig över en flod som låg i närheten.

En dag hjälpte Reprobos ett litet barn över floden. Men för varje steg Reprobos tog blev barnet tyngre och tyngre, och till slut kändes det som om han bar hela världen på sina axlar. Han frågade då: "Vem är du?" Barnet svarade: "Jag är Jesus som bär all världens synder."

Efter detta bytte Reprobos namn till Kristoffer - som betyder Kristusbärare. (bild kalkmålning 5)

På målningarna visas också bland annat Marias mor hållande Maria och Jesusbarnet i sitt knä. Motivet kallas "Anna själv tredje". Ett konstigt namn som kommer sig av att Sankta Anna är huvudfigur i en bild med två andra betydelsefulla personer, och som är en direktöversättning av tyskans Anna seldbritt.

När man 2010 skaffade en ny orgel till Uppståndelsens kapell i Ystad, fick Smedstorps församling den gamla orgeln som placerades här i Bollerups kyrka.

1502 hölls här bröllop för Oluf Stigsen Krognos dotter Magdalene, som gifte sig med riksrådet Tyge Axelsen Brahe, ägare till grannslottet Tosterup. Det berättas att bruden var klädd i gyllensammet, pärlbroderier och hermelin. I räkenskaperna finns också redovisat var gästerna bjöds på. På festen som följde bröllopet gick det år bland annat 10 oxar, 40 lamm och lika många får samt åtskilliga svin. Fisk levererades tunnvis, liksom smör och honung. Gästerna var också törstiga. De drack 17 268 liter öl, 1 510 liter mjöd och 1 390 liter vin, rhenskt och franskt.

Källor:

Webb: "Sankta Birgitta - katolsk kultur på nätet"

Webb: "Mycket orgel för lite pengar". Ystads Allehanda 7 september 2010.

Webb: Smedtorps församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Handbok för resor till skånska slott och sevärdheter". Ragnar Lönnäng. ISBN 91-631-8349-8